

J Õ U L U D E E E L

Me ihkame jõuluks koju...

Täiskasvanu tajub sünge aja põhjalainet, laps tunnetab sealsamas vaid pinnavirvendust.

"Saksa ajal", 1943.a koolijõulupuul tegi 5.klassi plikale minu isikus suuremat heameelt helesinisest voodrisiidist kleit kui mu emakeeleõpetaja Jenny Kerdi (tollal Eglit) õpetatud deklamatsioon "Me ihkame jõuluks koju..."

Kuidas kohtub taas meieni jõudnud jõuludega mu ligi 90aastane õpetaja Tartu Internaatkodus, neljale määratud umbses kambrikeses? Ons menüüs ka mõni jõuluroog? Kas tuuakse palatisse küünaldes jõulupuud?

"Me ihkame jõuluks koju ja otsime tuttavat ust..."

Jõgeva kodumajakese uksi avab vööras käsi. Alles keskeas tuli see maja, Jõgeva Jaama t 6a, kätte. Elu unistus: kodu, aed.

Küll mitte kitsidus, vaid arukas kokkuvõtte, osav perenaisekäsi, teab kui paljust loobumine – ja kerkis kolme toaga maja, juurdusid õunapuustikud, pojengid, trepi kõrval metsalilled.

Eks pidid väiksemast suuremat oskama teha ka Jenny töölistest vanemad Jaan ja Anna Uibo tsaariaegses Jurjevis, et lasta oma tütrele lõpetada Puškini-gümnaasium. Linnaitade valvur Jaan Uibo sai sellegagi hakkama, et soetas isikliku maja Liiva tänavas, Emajõe ääres, ainult veidi allpool kohast, kus hääbub praegu ta kunagi nii lootustandev tütar.

Nelikümmend aastat tänamatut pedagoogitööd, valdav osa sellest Jõgeval.

Vaatlen vana päevapilti. Jõgeva Algkooli üks klass mingil Eesti omariikluse aastal. Tollal võis õpetajanna nähtavasti olla ka ema. Autoriteet ja tööaeg ei kannatanud, kui võtsid plikakese põlvele või kui asi nõudis, sakutasid veidi ulaka kluti juukselakka. Ükski mõistlik lapsevanem ei näinud selles ebainimlikkust, klutt isegi mitte.

Mis on järele jäänud sellest ilusast intellektuaalsest koolipildist-naisest? Kust said alguse vintsutused?

Väärastunud grusiinlase Stalini kultus, klaperjaht kodanlikeks natsionalistideks tituleeritutele.

Vabalt vene ja saksa keelt valdav Jenny Kerdi rääkis meile noil kriitilistel aegadel kartuseta: vaheldusrikas, võimas on Venemaa loodus – Siber, Baikali, stepid; geniaalsed kirjanikud, ilmuksuudal baleriinid, nimekad teadlased –, aga mass, kes tapnud targa talumehe, läheb mõtlematu karjana "isakeste" juhtimisel koos logaskiloomustele rajatud kolhoosidega rappa, mädasohu. Ja nähes meie nooruslikku trotsi valitsevate "tõdede" vastu, hoiatas targu: kui vikat niidab, laskugu rohi madalale, ainult nii võivad säilida juured! Paraja aja saabumiseni!

Parajat aega lootes tuli õpetajannal endal, kohalikkude kooli kõlbmatul, siin-seal

Eestimaa nurkades leiba teenida. Hallahommikud õpilastega kartuli- ja söödakaalikapõldudel... Aitäh Stalinile õpilaste õnneliku lapsepõlve ja õpetajaile-kasvatatajale laste ja eneste külmetamise eest!

Ju vist neilt sügiskahustelt kolhoosipõldudel, kummisäärkuisse kangitsetud jalgaadest hädad alguse saidki, viies lõpuks liikumatuseni.

Kuulu järgi olevat praegusel Eestimaal mitmeid uhkeid kõigi mugavustega pensionaate-vanadekodusid, kus veetvat vanaduspõlve kunagised stalinistide käsikud ja nende perekonnaliikmed dünastiaõiguse alusel. Ehk saab IME teostumisel haridustöötajate aü, senine pobul, nii asiseks, et suudab ühe eaka õpetajanna Tartu igast tapist nagisevast internaatkodust viimasteks eluaastateks üle viia privilegieeritute asupaika?

Me ihkame jõuluks koju ja otsime tuttavat ust; üht tunnet, mis iial ei looju – rõõmu väikesest jõulupuust.

KOIDULA NÕMMIK

Toimetusele. Pärnu rajooni endine õpetaja Koidula Nõmmik lisas oma kirjutisele veel selgitusread Jenny Kerdi kohta:

"Sündinud aastal 1900 Tartus, lõpetanud Puškini-gümnaasiumi, töötas ta 40 aastat õpetajana, enamiku sellest ajast Jõgeval. Jõgeva kooli 2.klassi tulid Võrumaalt 1939.aastal. Lastetu, hilisemas elus päris üksi jäänud õpetajanna suhtus minusse, Jõgeva Sordiaretusjaama töölise tütrele millegipärast soosivalt. Praeguse ni meil kontakt olemas..."

Minu mõte teiega kontakti otsides seisneb lootuses, et ehk mõni "Õpetajate Lehe" korrespondent võtab vaevaks kõnealuse inimesega kord vestelda. Esiteks: ta oli (on?) väga tark naine, lävinud mitmete Tartu omaaegsete kultuurikandjatega (Edgar Kant jt), elanud üle Tartu rahuga seotud sündmused jms. Ehk leitakse tema mälestustest midagi Eesti tulevikukooli jaoks. Teiseks: tänuliku õpilasena soovin sellele hüljatud, kibestunud vanale naisele teha võib-olla viimset rõõmu siin maailmas – et teda ja tema tööd on märgatud. Tavalise, nn reaõpetaja tööd."

K.Nõmmiku kiri liigutas meid väga, loodame, et lugejaid samuti, ning tegime vanale daamile visiidi tema praeguses asupaigas. Pidasime ka Jenny Kerdiga jutujamamise plaani põgusal jõuluveelisel visiidil, mil andsime edasi toimetuse tervitused ja jõulusoovid. Kuid loodame väga, et keegi, kes K.Nõmmiku kirjutist loeb, leiab jõulupäevalgi tee Jenny Kerdi haigevoodi juurde Tartu Internaatkodus Liiva t 32-12. Ega me ei ole ju veel päriselt halastust ja tänulikkust unustanud!

Peame ehk sel päeval meele teisi eakaid kolleege, endisi õpetajaid, eriti neid, kellel puudub omaste lähedus ja hool.